

A Magyar Köztársaság nevében!

A Pécsi Ítéltábla Pécsett, a 2010. évi június hó 17. napján megtartott nyilvános ülés alapján meghozta és a 2010. évi június hó 24. napján nyilvánosan kihirdette az alábbi

Ítéletet:

A másodfokú bíróság a szemérem elleni erőszak büntette és más bűncselekmény miatt a **vádlott** ellen indult büntetőügyben a Baranya Megyei Bíróság 12.B.234/2009/19. számú ítéletét akként változtatja meg, hogy a vádlott büntetését 7 (hét) év 6 (hat) hó fegyházra és 8 (nyolc) év közügyektől eltiltásra enyhíti.

Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A kiszabott szabadságvesztés tartamába beszámítja az elsőfokú bíróság ítéletének kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt is.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítélete ellen a vádlott az ok megjelölése nélkül, míg a védő a büntetőjogi felelősség megállapítása miatt, felmentés érdekében jelentett be fellebbezést.

A Pécsi Fellebbviteli Főügyészség az átiratában, illetve a nyilvános ülésen jelenlévő képviselője útján az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyására tett indítványt.

A másodfokú bíróság a jogorvoslatokkal megtámadott határozatot a Be.348.§ (1) bekezdése alapján az azt megelőző bírósági eljárással együtt bírálta felül.

Ennek során az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást - figyelemmel a Be.352.§ (1) bekezdés a) pontjára - az iratok tartalma alapján az alábbiak szerint egészítette ki, illetve helyesbítette:

- A 8. oldal 3. bekezdésének 2. mondatában írtakat a másodfokú bíróság a tényállás részének tekinti, azzal a pontosítással, hogy a Baranya Megyei Főügyészség M.I.B.292/2009/12. számú határozatával a kiskorú veszélyeztetésének büntette miatt indult eljárást helyesen tanú1 ellen szüntette meg (*bírósági iratok 1/II. szám alatt*).
- tanú1 2008. novemberében a házastársi életközösséget megszakította, ekkor három gyermekével P.....re költözött. Itt a vádlott gyakorta felkereste a különélő családtagjait, ezek a látogatások azonban rendszerint veszekedéssel végződtek (*tanú1 tanúvallomása - nyomozati iratok 287. oldal*).

Az ekként kiegészített, illetve helyesbített tényállás most már mentes a Be.351.§ (2) bekezdésében felsorolt megalapozatlansági hibáktól és hiányosságoktól; az a vádlott védekezésével szembenálló részében is a bizonyítékok indokolt és okszerű mérlegelésén alapul.

Az eljárási törvény rendszeréből következően a bizonyítékok közvetlen értékelését és elemzését az elsőfokú bíróság végzi: elsődleges feladata a ténykérdések tisztázása, a jelentőséggel bíró tények kiválasztása, illetve a releváns múltbeli történések feltárása. Ez a büntetőeljárás központi szakasza, a büntetőjogi főkérdések eldöntésére hivatott bizonyítás legfontosabb fóruma. Legteljesebben itt érvényesülnek a perrendi alapelvek, annak érdekében, hogy a tényállás alapos és hiánytalan tisztázását követően előbb a büntetőjogi felelősség kérdésében, majd annak esetleges megállapítása után, a büntetőjogi jogkövetkezmények tekintetében megnyugtatóan állást lehessen foglalni.

A másodfokú bíróság az anyagi jogi és eljárási szabályok megtartását ellenőrzi, anélkül azonban, hogy átvenné az elsőfokú bíróság fentiekben jellemzett jogkörét. Az ügyet nem tárgyalhatja újra, és az esetleges megalapozatlanság kiküszöbölésére is csak korlátozott lehetősége van.

A felülbírálat keretében mindenekelőtt megvizsgálja a Be.78.§ (4) bekezdésének az érvényesülését, megválaszolva azt, hogy a bizonyítékok felderítése és összegyűjtése törvényesen történt-e meg. Nem értékelhető ugyanis az olyan bizonyítási eszközből származó tény, amelyet a bíróság, az ügyész vagy a nyomozó hatóság bűncselekmény útján, más tiltott módon vagy a résztvevők eljárási jogainak lényeges korlátozásával szerzett meg. Ezen túlmenően áttekinti a Be.78.§ (3) bekezdésében írt rendelkezés alkalmazását, abból a szempontból, hogy a már törvényesnek elfogadott bizonyítékok egyenkénti és összességében történő

elemzése során az elsőfokú bíróság minden lényeges körülményt, kellően igazolt tudományos és tapasztalati tételt figyelembe vett-e, a következtetései megfelelnek-e az ésszerűség, az általános élettapasztalat és a logika szabályainak (BH 1979/356. számú eseti döntés). Végül értékeli az indokolási kötelezettség teljesítését is, azt tehát, hogy az elsőfokú bíróság számot adott-e az ellentétes tartalmú adatok elfogadásának vagy elvetésének, illetve az előterjesztett bizonyítási indítványok elutasításának az okáról.

Amennyiben az elsőfokú bíróság - fentebb felsorolt követelményeknek megfelelő - tényállása megalapozott, úgy ahhoz a másodfokú bíróság kötve van.

A jelen ügyben a bizonyítékok törvényességének vizsgálatát két körülmény tette szükségessé.

A sértett 1994. szeptember 11-én született, ekként a Siklósi Rendőrkapitányságon első alkalommal - a 2009. évi február hó 11. napján - foganatosított kihallgatásakor a tizennegyedik életévét már betöltötte. Ekkor tanú1 törvényes képviselő jelenlétében tett vallomást, azt követően, hogy a nyomozó hatóság a Be.82.§ (1) bekezdés a) pontja alapján - miután a vádlott nevelt gyermeke volt - figyelmeztette a vallomástétel megtagadásának a lehetőségére. E tájékoztatás, illetve a tájékoztatásra adott válasz szó szerint jegyzőkönyvbe került, ahogyan az összefüggően előadott vallomás bevezető részében az is, hogy tanú1 törvényes képviselő hozzájárult a lánya kihallgatásához.

Ugyanezen a napon a Villányi Városi Gyámhivatal az 1/2009 (gyh.) számú határozatával tanú1 szülő törvényes képviselői jogát a Siklósi Rendőrkapitányság előtt indult büntetőügyben - érdekellentét miatt - korlátozta, és eseti gondokként dr.**eseti gondnok** ügyvédet rendelte ki. Ez utóbbi személyt a gondnoki tisztséggel járó jogok és kötelességek a határozat kézbesítését követő naptól illették meg, illetve terhelték.

A következő sértetti kihallgatásra 2009. március 18-án került sor, ezúttal dr.**eseti gondnok** jelenléte mellett. A tizennégy és fél esztendő óta sértett ez alkalommal úgy nyilatkozott, hogy - a hamis vád és a hamis tanúzás törvényes következményeire való kioktatással egyidejűleg - a jogaival kapcsolatos figyelmeztetést is megértette, köztük azt, hogy a hozzátartozójával szemben indult eljárásban a vallomástételt megtagadhatja. Ezzel összefüggésben ugyanakkor dr.**eseti gondnok** semmilyen nyilatkozatot nem tett.

Hasonlóképpen történt meg a sértett kihallgatása az elsőfokú bíróság tárgyalásán is.

A Be.86.§ (2) bekezdése szerint, aki szellemi vagy *egyéb állapota* miatt korlátozottan képes megítélni a tanúvallomás megtagadásának jelentőségét, tanúként csak akkor hallgatható ki, ha vallomást kíván tenni, és a törvényes képviselője vagy a tanúként kihallgatandó által megjelölt hozzátartozó ehhez

hozzájárul. A tanú és a törvényes képviselő közötti érdekellentét esetén - figyelemmel a Be. 86.§ (4) bekezdésében írtakra - e jogokat a gyámhatóság gyakorolja.

Az ítélkezési gyakorlat - némi bizonytalanság után - ma már egységes abban, hogy a fentebb hivatkozott „egyéb állapot” kitétel a tizennegyedik életévüket be nem töltött, így az életkoruknál fogva cselekvőképtelen (Ptk.12/B.§ (1) bekezdése) személyekre vonatkozik. Ők azok, akik nyilvánvalóan nem képesek megítélni a vallomás megtagadásának a jelentőségét, ezért e kérdésben önállóan nem dönthetnek. Ez a vélelem azonban a gyermekkor felső határának az elérésével már nem áll fenn, így a tizennegyedik életévét betöltött, de a tizennyolcadik életévét meg nem haladott tanú kihallgatásán a törvényes képviselőt és gondozót - a Be.86.§ (3) bekezdéséből következően - már csak a jelenlét joga illeti meg.

Ilyen tartalmú iránymutatást tett közzé a Legfelsőbb Bíróság a 2008. április 7-én megjelent 68. számú büntető kollégiumi véleményében is, amikor a 14. életévét be nem töltött személy tanúkénti kihallgatásának törvényi lehetőségéről szóló rendelkezéseket értelmezte (BKv.68. IV. pont).

Ekként a törvényes képviselő, vagy az eseti gondnok hozzájárulásának a hiányában sem volt eljárásjogi akadálya a sértetti vallomások felhasználásának és bizonyítékként való figyelembe vételének.

Tanú1 a 2009. évi április hó 22. napján foganatosított kihallgatásán - mondanivalójának négy bekezdésbe szerkesztett előadása után - a vallomástételt megtagadta, kifejezésre juttatva azt, hogy élni kíván a mentességi jogával. Ennek ellenére előbb a védő, majd a nyomozó hatóság képviselője további kérdéseket intézett hozzá, és a válaszait jegyzőkönyvbe is foglalták. Erre nem lett volna lehetőség, a szóban forgó eljárási szabálysértés azonban nem járt lényeges hatással, arra is tekintettel, hogy e tanú utóbb - a szükséges figyelmeztetések elhangzását követően - mégis a hatósággal való együttműködés mellett döntött, és az ügy valamennyi részletét átfogó vallomást tett.

Az elsőfokú bíróság tehát a bizonyítási eljárást a perrendi előírásoknak megfelelően folytatta le, helyesen ismerte fel azt, hogy az összegyűjtött és jegyzőkönyvi formában biztosított bizonyítékok - a fenti, az ügy ténybeli és jogi megítélését egyébként nem befolyásoló vallomásrészlet kivételétől eltekintve - maradéktalanul felhasználhatóak.

A hasonló jellegű, szűk családi körben lezajló bűncselekmények vizsgálatakor az eljáró hatóságoknak rendszerint kevés számú közvetlen bizonyíték felkutatására nyílik lehetőségük, döntően arra visszavezethetően, hogy a történeteket - az elkövetés helyéből adódóan - alig néhány személy érzékelheti, azokról csak igen

kevesen szerezhettek tudomást. Emiatt a rendelkezésre álló adatokat rendkívüli körülménnyel, részletekbe menő alaposítással szükséges mérlegelni.

E követelményeknek az elsőfokú bíróság messzemenően eleget tett.

A múltbeli történések feltárásakor helytállóan tulajdonított meghatározó jelentőséget a sértett következetes, egyéb bizonyítékokkal is alátámasztott vallomásának. Annak ellenére, hogy az eljárás különböző szakaszaiban előadottakhoz esetenként pontatlanság, egyes - kisebb jelentőségű - részletekhez pedig némi ellentmondásosság társult.

Sajátossága volt az ügynek, hogy a súlyosabb részcsелеkmény elkövetése és a büntetőeljárás megindulása között öt évnél is hosszabb idő telt el, miután a Villányi Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat - az általános iskola ifjúságvédelmi felelősenek kezdeményezésére - 2008. december 11-én fordult a nyomozó hatósághoz. Ezt követően adatgyűjtésre, majd pszichológus szakértő bevonására került sor, olyan mozzanatok felderítése érdekében, melyeknek egy részét a sértett kilencedik életévének a betöltése előtt élte át. Ezek a körülmények a történések maradéktalan rekonstrukálásának a lehetőségét nyilvánvalóan korlátok közé szorították.

Az eseménysor legfontosabb büntetőjogi vonatkozásait azonban a sértett - fiatal kora és ebből adódó tapasztalatlansága ellenére - nagy határozottsággal adta elő, annak tudatában, hogy az általa feltárt adatok alapján az akkor már előzetes fogvatartásban lévő nevelője súlyos jogkövetkezményekre számíthat. Így tette ismertté a M....., K..... L..... utca 99. szám alatti családi házban kilencévesen átéltetket, azt közelebbről, hogy a vádlott - ittas állapotban hazatérve - súlyosan szeméremsértő cselekményeket követett el: őt az ágyhoz szorítva testszerte simogatta, majd a nyelvével érintette a nemi szervét. Mindaddig, míg a kiszolgáltatott helyzetének tanú1 váratlan megjelenése véget nem vetett.

A fentebb ismertetett részletek a sértett valamennyi előadásában helyet kaptak; éppúgy, mint a vádlott ismételt közeledésének, a 2008. esztendő nyarán történeteknek a felelevenítése. Ez utóbbival kapcsolatban az, hogy az édesanya távollétében a vádlott újra simogatni kezdte, illetve többször próbálta rávenni arra, hogy a hímtagját fogja meg, vagy vegye a szájába.

Semmi sem utalt ugyanakkor arra, hogy az események mások előtti feltárása tudatosan megszervezett, a vádlott ellehetetlenítését célzó összebeszélés eredménye lett volna. Éppen ellenkezőleg, a családon belül titokban tartott, illetve szégyellt apai magatartás kitudódása mindig egy-egy konkrét eseményhez és - nem utolsó sorban - a vádlott szerepéhez volt köthető. Elsőként ahhoz, hogy 2008. nyarán tanú1 a lakóhelyétől távolabb kapott egy hétre munkalehetőséget, melynek tartamára a vádlott szabadságot vett ki. Ez a sértettet félelemmel és aggodással töltötte el, arra visszavezethetően, hogy így a molesztálását ekkor már újrakezdő nevelőjével kellett volna együtt maradnia, az édesanyja felügyelete és támogatása

nélkül. Ennek jeleit észlelte a sértett bizalmát élvező **tanú2**, tanú1 testvére, majd az anyai nagyszülő, **tanú3** is, mielőtt a lehangoltságának, rosszkedvűségének az okára rákérdeztek volna. A családtagok ilyen előzmények után szereztek tudomást a történetekről.

Ezt követően tanú1 2008. novemberében a házastársi életközösséget megszakította és gyermekeivel P.....re költözött. Ezzel azonban a zaklatásuk nem szűnt meg, a vádlott - aki gyakorta még éjszakára is velük maradt - folyamatosan felkereste őket, mely látogatások rendre veszekedéssel végződtek. Miután ennek az állapotnak tanú1 nem tudott véget vetni, a helyzetét kilátástalannak érző sértett az iskolájának ifjúságvédelmi felelőséhez, dr.**tanú4** pedagógushoz fordult. A kapott információk tőle jutottak el - a Családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat közvetítésével - a nyomozó hatósághoz.

Arról sem lehetett szó, hogy a büntetőeljárás megindításának hátterében tanú1 állt volna, ezt a rendelkezésre álló bizonyítékok egyértelműen kizárták. Mindenekelőtt az a tény, hogy a családtagok előtt a sértett tőle függetlenül, a hozzá intézett kérdések nyomására kezdett el panaszkodni, éppen a távollétében. Amikor pedig a hozzátartozói - előbb telefonon, majd a személyes találkozó során - felháborodottan kérdőre akarták vonni, sokkal inkább a vádlott, semmint a sértett mellett foglalt állást.

Nem lehetett figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a vizsgált időszakban mindössze gyermekgondozási segélyben részesült, állandó munkahellyel nem rendelkezett. Ingatlanulajdonát, a M....., K..... L.... utca 11. szám alatti családi házat - a felvett pénzintézeti kölcsönök folytán - jelentős összegű jelzálog terhelte, így a törlesztések elmaradása esetén, végső soron annak árverezés útján történő elvesztésével is számolnia kellett. A családban egyedülként rendszeres kereső tevékenységet folytató vádlott félreállításához tehát vagyoni érdeke nem fűződött, ahogyan azt **tanú5** - magyarázatot keresve a történetekre - hangsúlyozni igyekezett.

Tanú1 vallomásait bizonyos mértéktartás, objektivitás és önkritika jellemezte. Az általa közvetlenül látott és tapasztalt eseményeket részletekbe menően feltárta, mindenben egyezően a sértett később rögzített előadásaival. Elbeszélésében valamennyi lényeges körülmény a jelentőségéhez és súlyához mértén kapott helyet, a kiegyensúlyozatlan párkapcsolatuk ábrázolása mellett elsőként az, hogy a sértett kilencedik születésnapja előtti nyáron egy alkalommal tettenérte a vádlottat, amint a lánya nemi szervét nyalta. Ezután a közelmúlt eseményeiről is említést tett, köztük arról a családi veszekedésről, amelyen mindez a rokonok előtt nyilvánosságra került.

E vallomás mértéktartó jellege leginkább a saját mulasztásának bírálatában, szerepének önkritikus szemléletében nyilvánult meg, továbbá abban, hogy mentes maradt az indulatoktól és nem kívánt a vádlott ellen zaklatás miatt magánindítványt előterjeszteni.

Noha a későbbiekben egy alkalommal a mentességi jogára hivatkozással a vallomástételt megtagadta, tanú1 ekkor sem utalt arra, hogy a korábban elmondottak nem felelnének meg a valóságnak. Mindössze annyi történt, hogy a sértett elfordult tőle, és így már nem érezte őt érdemesnek a büntetőügyben történő további támogatásra. Ez azonban az általa előadottak tartalmi hitelességét nem érintette, különösen úgy, hogy a tárgyaláson a hozzáállása ismét megváltozott és igen részletes, az első kihallgatásával mindenben egyező tartalmú vallomást tett.

Önmagában a kifogásolható életvezetése vallomásának a bizonyító erejét nem rontotta le.

Ellentmondást, vagy akár csak a legcsekélyebb mértékű bizonytalanságot a cselekményekről közvetett módon tudomást szerző személyek előadásaiban sem lehetett fellelni. Igaz ez a megállapítás a villányi általános iskolában ifjúságvédelmi felelősként foglalkoztatott dr.tanú4 és a már szintén említett tanú2 vallomására is. A sértett mindkettőjüket bizalmába fogadta; a tanítójától kilátástalan helyzetére megoldást, míg az édesanyja testvérétől segítséget várt. Ez okból nyílt ki előttük és beszélt velük őszintén. Lényegesebb azonban az, hogy a szóban forgó személyek kérdésére tanú1 is igaznak, valósnak ismerte el a lánya előadását: Tanú2nek az egyik beszélgetésük során, míg dr.tanú4 előtt az ügy ismertté válásának napján, amikor az a kisebbik gyermekét hazakísérte.

A gyermekkorúak sérelmére elkövetett nemi bűncselekmények felderítésekor nem mellőzhető az igazságügyi pszichológus igénybevétele sem. Döntően a sértetti előadás élményszerűségének, közvetlenségének a megállapítása érdekében, vagy más megközelítésben azért, hogy az esetleges manipulációra utaló jegyek feltárhatóvá váljanak.

Ez utóbbiakról a jelen ügyben szó sem volt.

A sértett viselkedésében erőteljes szorongást, illetve a szégyenérzettel magyarázható feszültséget és gátlásos visszahúzódást lehetett tettenérni, olyan pszichotraumatikus elemeket, melyek szexuális bűncselekmény következményeként alakultak ki. A diagnosztikus vizsgálat során igen erőteljes szexuális tartalmú fantáziák és képzetek jelentek meg, mindannyiszor szélsőséges és alacsony színvonalú elhárítási formákba ágyazottan, hangsúlyozottan utalva az érintkezések kényszerűségére, paranoid élménydinamikájára. Mindezeket az eljáró szakértő - miután a sértett előadását élet- és élményszerűnek találta - a bűncselekmény elkövetésével hozta összefüggésbe.

Az elsőfokú bíróság mindezekkel a bizonyítékokkal az ügy tárgyi súlyához igazodó alapossággal és körültekintéssel foglalkozott, azok tartalmi hitelességéről, értékeléséről -meggyőző érveléssel - számot adott.

Tanú1 a sértett kihallgatásain több alkalommal jelen volt, a tárgyaláson történeteket mindvégig figyelemmel kísérte. Pszichológia vizsgálatától ezért konkrét, az ügy

elbírálását elősegítő eredmény nem várható, míg a sértett későbbi, suicid jellegű cselekményére vonatkozó kórházi iratok a 2003-ban, illetve a 2008-ban elkövetett cselekményeket érintően érdemi adatokat bizonyosan nem tartalmaznak. Ezért a másodfokú bíróság e vizsgálat elvégzésére és az említett orvosi dokumentáció beszerzésére irányuló védői indítványt elutasította.

Az elsőfokú bíróság fentiek szerint kiegészített tényállása tehát megalapozott, így az - figyelemmel a Be.352.§ (2) bekezdésében írtakra - irányadó volt a másodfokú eljárásban is.

Következésképpen a tényállás mikénti megállapítását sérelmező fellebbezés nem vezetett eredményre.

Az irányadó tényállásból az elsőfokú bíróság okszerűen következtetett a vádlott büntetőjogi felelősségére.

A felmentést célzó jogorvoslati kérelem tehát nem volt megalapozott.

A cselekmények minősítése is mindenben megfelel az anyagi büntető jogszabályoknak. Az elsőfokú bíróság jogi indokolásával a másodfokú bíróság maradéktalanul egyetértett.

Helyesen történt meg az alkalmazható büntetési tételkeret - öt évtől húsz évig terjedő szabadságvesztésben való - meghatározása is.

A büntetőjogi jogkövetkezményeket befolyásoló tényezők azonban némi pontosításra, illetve kiegészítésre szorultak.

A vádlott terhére értékelt körülmények köréből mellőzni kellett az arra történő utalást, hogy a bűncselekmény két oknál fogva is súlyosabban minősül. Azt ugyanis, hogy az erőszakkal fajtalanságra kényszerített sértett a tizenkettedik életévét nem töltötte be (Btk. 198.§ (2) bekezdés a) pont), és egyben az elkövető nevelése alatt is állott (Btk. 198.§ (2) bekezdés b) pont), a törvényhozó e bűncselekmény legsúlyosabban minősülő eseteként rendelte büntetni, így annak ismételt figyelembe vétele a kétszeres értékelés tilalmába ütközik.

Ugyanakkor további enyhítő körülmény a vádlott büntetlen előélete.

Az elsőfokú bíróság a jelentős mértékű időmúlásnak nem tulajdonított kellő jelentőséget. A súlyosabb részcselekmény elkövetése óta hét év telt el, melynek egy része alatt, mintegy másfél esztendeje a vádlott előzetes letartóztatásban volt. Ugyanakkor - a bűncselekmény tárgyi súlyának meghatározásakor - nem lehetett figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a tényállás I. pontjában írt cselekmény

elkövetési magatartása, a hasonló jellegű és azonos büntetési tétellel fenyegetett bűncselekményekhez viszonyítva, nem tekinthető kirívóan durvának.

Ezért a másodfokú bíróság a szabadságvesztés tartamát 7 év 6 óra, míg a közügyektől eltiltás idejét - azzal arányosan - 8 évre enyhítette. Álláspontja szerint a Btk. 37.§-ában megfogalmazott célok ezzel elérhetőek.

Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság - a Be.372.§ (1) bekezdése alapján - az elsőfokú bíróság ítéletének a büntetőjogi jogkövetkezményekre vonatkozó részét megváltoztatta.

Az egyéb rendelkezések törvényes voltak, ezért azokat a Be.371.§ (1) bekezdése értelmében helybenhagyta.

Az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítására vonatkozó rendelkezés a Btk. 99.§ (1) bekezdésén alapul.

P é c s, 2010. június 24.

Dr.Krémer László s.k. a tanács elnöke, Dr.Túri Tamás s.k. előadó bíró, Dr.Halász Etelka s.k. bíró

A Baranya Megyei Bíróság 12.B.234/2009/19. számú ítélete a Pécsi Ítéltábla Bf.II.63/2010/6. számú ítélete folytán - az abban írt változtatásokkal - a 2010. évi június hó 24. napján jogerőre emelkedett és végrehajthatóvá vált.

.Krémer László s.k.
a tanács elnöke